

Εισαγωγική Ομιλία Βασιλείου Σκουρή, Προέδρου του Δ.Σ. της Ελληνικής Ένωσης Ευρωπαϊκού Δικαίου*

Βασίλειος Σκουρής**

Αγαπητά μέλη και αγαπητοί φίλοι της Ένωσης,

Αφορμή για τη διοργάνωση του διήμερου πανηγυρικού συνεδρίου είναι η συμπλήρωση 40 ετών λειτουργίας της Ελληνικής Ένωσης Ευρωπαϊκού Δικαίου. Πιστεύω ότι για τον λόγο αυτό οφείλουμε να ανατρέξουμε στη γένεση του σωματείου μας, αλλά και να προβούμε σε έναν σύντομο απολογισμό. Αυτό τον οφείλουμε σε εσάς σήμερα, αλλά και στους συναδέλφους, οι οποίοι ίδρυσαν και στη συνέχεια διοίκησαν την Ένωσή μας, με στόχο να υπηρετήσουν τους σκοπούς της, καθώς και τους πολλούς εκείνους που ευγενώς προσφέρθηκαν να αναλάβουν ομιλίες στις ημερίδες, διημερίδες ή στα συνέδρια που οργάνωσε η Ένωσή μας αυτή την τεσσαρακονταετία.

Αμέσως μετά την ολοκλήρωση της προσχώρησης της Ελλάδος στις τότε 3 Ευρωπαϊκές Κοινοότητες την 01.01.1981 γεννήθηκε η ιδέα δημιουργίας ενός επιστημονικού σωματείου αφιερωμένου στο κοινοτικό δίκαιο, το οποίο θα ένωνε στους κόλπους του τους επιστήμονες που ήδη είχαν αρχίσει να υπηρετούν αυτόν τον κλάδο στα Πανεπιστήμια, στη διοίκηση - ελληνική και κοινοτική - στη δικαιοσύνη και στη δικηγορία. Δεν ήσαν πολλοί, αλλά υπήρχαν.

Την πρωτοβουλία για ίδρυση ενός τέτοιου σωματείου ανέλαβε το έτος 1983 ο αείμνηστος Δημήτριος Ευρυγένης, καθηγητής του Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου στη Νομική Σχολή του ΑΠΘ. Συνολικά τριάντα πέντε (35) συνάδελφοι αποτέλεσαν τον πρώτο πυρήνα μελών του σωματείου υπό τον τίτλο «Ελληνική Ένωση Ευρωπαϊκού Δικαίου», με έδρα τη Θεσσαλονίκη, και σκοπό τη «μελέτη, προαγωγή και διάδοση της γνώσης του δικαίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και γενικότερα του δικαίου και των θεσμών της ευρωπαϊκής ενοποίησης» (άρθρο 2 παρ. 1 του Καταστατικού). Ημερομηνία γέννησης του σωματείου ήταν η 20ή Φεβρουαρίου 1984, ημέρα κατά την οποία εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 220 Απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης (Διαδικασία Εκουσίας Δικαιοδοσίας). Το πρώτο Διοικητικό Συμβούλιο αποτέλεσαν οι Δημήτριος Ευρυγένης, Πρόεδρος, Πρόδρομος Δαγτόγλου, Αντιπρόεδρος, Αργύριος Φατούρος, Αντιπρόεδρος, Κρατερός Ιωάννου, Γενικός Γραμματέας, Γεώργιος Παπαστάμκος, Ταμίας, και μέλη οι Χρίστος Γεραρής και Βασίλειος Σκουρής.

Το καταστατικό όριζε επίσης ότι «*Η Ένωση έχει σκοπό να καταστεί μέλος της Διεθνούς Ομοσπονδίας για το ευρωπαϊκό δίκαιο (Fédération Internationale pour le droit européen, FIDE)*», σκοπός ο οποίος επετεύχθη πράγματι μέσα στο ίδιο έτος 1984.

Αρχές του έτους 1986 απεβίωσε ο Δημήτριος Ευρυγένης. Ο αδόκητος θάνατός του έθιξε καίρια μια σειρά από δραστηριότητες του εκλιπόντος, ενώ άφησε και την Ένωση ακέφαλη σε μια κρίσιμη περίοδο που θα συζητούνταν στους κόλπους της FIDE η πρόταση του Ευρυγένη, το προγραμματισμένο για το 1988 συνέδριο της Διεθνούς Ένωσης να πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα. Χωρίς να γνωρίζουμε πρόσωπα και πράγματα και χωρίς ιδιαίτερη προετοιμασία, ο Πρόδρομος Δαγτόγλου και εγώ εκπροσωπήσαμε την Ένωσή μας στο 12^ο συνέδριο της FIDE στο Παρίσι τον Σεπτέμβριο 1986 και – κυρίως χάρις στην εκτίμηση που υπήρχε στο πρόσωπο του Ευρυγένη – αποσπάσαμε σχετικά εύκολα την έγκριση της Διεθνούς Ένωσης να αναλάβουμε τη διοργάνωση του 13^{ου} πανευρωπαϊκού συνεδρίου στο τέλος Οκτωβρίου 1988 στη Θεσσαλονίκη. Επιλέξαμε τις εγκαταστάσεις του ξενοδοχείου PORTO KARRAS στη Χαλκιδική – που έμελλε 15 χρόνια αργότερα, δηλαδή τον Ιούνιο 2003, να φιλοξενήσει τη Σύνοδο Κορυφής που ενέκρινε τη Συνθήκη για τη θέσπιση ενός Συντάγματος για την

* Δ' Πανελλήνιο Συνέδριο Ευρωπαϊκού Δικαίου με αφορμή τη συμπλήρωση 40 ετών από την ίδρυση της Ελληνικής Ένωσης Ευρωπαϊκού Δικαίου (ΕΕΕΔ), 18-19 Δεκεμβρίου 2024, Θεσσαλονίκη

** Ομ. Καθηγητής της Νομικής Σχολής ΑΠΘ, πρ. Πρόεδρος του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2003-2015), Πρόεδρος Δ.Σ. της Ελληνικής Ένωσης Ευρωπαϊκού Δικαίου, Πρόεδρος Δ.Σ. του ΚΔΕΟΔ

Ευρωπαϊκή Ένωση – και διοργανώσαμε ένα επιτυχημένο συνέδριο με μεγάλη συμμετοχή, ορίσαμε τρία πρωτοποριακά για την εποχή τους θέματα, και συγκεκριμένα «τα νομικά ζητήματα της κοινοτικής δράσης στον τομέα του πολιτισμού» (Έλληνες εισηγητές Στέλιος Περράκης και Κωνσταντίνος Ηλιόπουλος), τις «επιπτώσεις του κοινοτικού δικαίου στο εθνικό εργατικό δίκαιο» (εισηγητής Αθανάσιος Καρδαράς) και «το κοινοτικό δίκαιο και η πολιτική αεροπορία» (εισηγητής Άγγελος Γιόκαρης).

Από το 1984 μέχρι σήμερα, τα διαδοχικά Διοικητικά Συμβούλια υπό τις προεδρίες των Δημητρίου Ευρυγένη, Πρόδρομου Δαγτόγλου, Χρίστου Γεραρή και Αθανασίας Τσαμπάση εκπλήρωσαν κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο τους καταστατικούς σκοπούς της Ένωσης. Είμαι ιδιαίτερα ευτυχής που μπορώ να κάνω αυτή τη διαπίστωση και επιθυμώ να εκφράσω τις ευχαριστίες όλων μας, όχι μόνο προς τους διατελέσαντες Προέδρους, αλλά και προς τα μέλη των διαδοχικών Δ.Σ. και συγκεκριμένα, πέραν αυτών που ήδη μνημονεύθηκαν, τους Μιχαήλ Βηλαρά, Ιωάννη Βούλγαρη, Άννα Γεωργιάδου, Παναγιώτη Κανελλόπουλο, Ιωάννη Καρακάωστα, Γεώργιο Κρεμλή, Πάνο Λαζαράτο, Νίκο Φραγκάκη και Βασίλειο Χριστιανό, καθώς επίσης και τους αγαπητούς συναδέλφους του παρόντος Δ.Σ. Δέσποινα Αναγνωστοπούλου, Ιωάννη Δρυλλεράκη, Κωνσταντίνο Ηλιόπουλο, Ευαγγελία Νίκα, Κατερίνα Σαμώνη και Δημήτρη Τσιμπανούλη.

Η Ένωση λειτουργεί με πνεύμα αгаσής συνεργασίας. Οι υποψήφιοι για το Δ.Σ. είναι κατά κανόνα τόσοι όσα και τα μέλη του, οι αποφάσεις του Δ.Σ. είναι πάντοτε ομόφωνες και όλοι προσπαθούμε να συμβάλουμε με τις δυνάμεις μας στην ευόδωση των σκοπών της Ένωσης. Αυτό γίνεται, κατά πρώτο λόγο, με τη διοργάνωση ημερίδων, περίπου 4 κατ' έτος, με αντικείμενο επίκαιρα ζητήματα ενωσιακού δικαίου. Ενδεικτικά αναφέρω ότι σε αντίστοιχες ημερίδες εξετάσαμε την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, τις Συνθήκες του Μάαστριχτ, του Άμστερνταμ, της Νίκαιας και της Λισσαβόνας, αφιερώσαμε σειρά διαλέξεων στις μεταρρυθμίσεις στον τομέα της κοινοτικής/ενωσιακής δικαιοσύνης με αποκορύφωμα την εκδήλωση για τα 50 χρόνια λειτουργίας του ΔΕΕ, χωρίς βεβαία να αγνοήσουμε ειδικότερα θέματα, όπως το δίκαιο της κεφαλαιαγοράς, τα διευρωπαϊκά δίκτυα των τηλεπικοινωνιών, της ενέργειας και της πληροφορικής, καθώς και τις αμοιβές των δικηγόρων από πλευράς δικαίου του ελεύθερου ανταγωνισμού.

Ακόμη, ειδική μνεία πρέπει να γίνει για τη διημερίδα που είχε ως αφορμή τη συμπλήρωση 25 ετών από την ένταξη της χώρας μας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες και διοργανώθηκε το 2006 στις εγκαταστάσεις του ΚΔΕΟΔ. Οι εισηγήσεις των 19 ομιλητών περιλήφθηκαν σε τόμο υπό τον τίτλο «Κοινοτικό δίκαιο – 25 χρόνια εφαρμογής στην Ελλάδα», τον οποίο επιμελήθηκαν η Π. Νάσκου-Περράκη και ο Κ. Ηλιόπουλος.

Ιδιαίτερο βάρος δίδεται, κατά δεύτερο λόγο, στις αφιερωμένες στα θέματα των συνεδρίων της FIDE εκδηλώσεις, που λαμβάνουν χώρα ανά διετία με τους έξι Έλληνες εισηγητές (δύο ανά θεματική) να παρουσιάζουν στα μέλη της Ένωσής μας τις μελέτες που κατέθεσαν στους γενικούς εισηγητές. Σημειώνω ότι η Ένωσή μας μετέχει από το 1988 ενεργώς και ανελλιπώς σε όλα τα συνέδρια της FIDE με συναδέλφους από την επιστήμη, τη διοίκηση και τη δικηγορία και φυσικά θα μετάσχει και στο προσεχές συνέδριο που έχει προγραμματισθεί για το Μάιο του 2025 στο Κατοβίτσε της Πολωνίας με αξιόλογους εισηγητές, ενώ είναι σταθερή και η συμμετοχή συναδέλφων-μελών της Ένωσης που δεν έχουν επίσημο ρόλο, αλλά προσέρχονται για να παρακολουθήσουν τις εργασίες των πανευρωπαϊκών αυτών συνεδρίων.

Μια τρίτη πρωτοβουλία μας στη διάρκεια της πανδημίας ήταν η διαδικτυακή οργάνωση ενός σεμιναρίου Ευρωπαϊκού Ενωσιακού Δικαίου στο διάστημα Μαΐου/Ιουνίου 2021 με 13 εισηγήσεις από 11 εισηγητές και με αναπάντεχα μεγάλη συμμετοχή, ακόμη και πρωτοβάθμιων καθηγητών. Οι εισηγήσεις ήταν αφιερωμένες σε θεσμικά ζητήματα γενικών αρχών και θεμελιωδών αξιών του ενωσιακού δικαίου, στην έννομη προστασία με έμφαση στις αρμοδιότητες του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Γενικού Δικαστηρίου της Ένωσης, στις κρατικές ενισχύσεις στη διάρκεια της πανδημίας, στην προστασία των προσωπικών δεδομένων και στο Brexit.

Με τη δύναμη που αντλούμε από τη συμμετοχή σας θα συνεχίσουμε να υπηρετούμε τον καταστατικό σκοπό μας σε ένα διαρκώς εξελισσόμενο περιβάλλον, γεμάτο με νέες προκλήσεις, με την κλιματική αλλαγή και την τεχνητή νοημοσύνη, τους πολέμους στη γειτονιά μας, τη μετανάστευση και την ενεργειακή κρίση, την ενίσχυση ακραίων πολιτικών μορφωμάτων, που οδηγούν σε πολιτική αστάθεια, με την αντιμετώπιση της μετανάστευσης με μέσα που θα συνάδουν με τον σεβασμό στις θεμελιώδεις αξίες της Ένωσης.

Τελειώνω με λίγα λόγια για το συνέδριο που διεξάγεται αυτό το διήμερο. Εδώ έχουμε πρωτοτυπήσει, υπό την έννοια ότι ζητήσαμε από τους τέσσερις εκπροσώπους μας στο ΔΕΕ να επιλέξουν θέματα που εκείνοι θεωρούν ενδιαφέροντα και επίκαιρα, ενώ στη συνέχεια προτείναμε σε συναδέλφους καθηγητές να αναλάβουν εισηγήσεις πάνω στα ίδια θέματα, ώστε να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για γόνιμες συζητήσεις. Έτσι εξηγείται λοιπόν ότι, όπως προκύπτει από το πρόγραμμα, θα προηγούνται οι εισηγήσεις των δικαστών μας και θα ακολουθούν οι συν-εισηγήσεις των ακαδημαϊκών. Ελπίζουμε η ιδέα μας να βρει πρόσφορο έδαφος, αφού άλλωστε ανταποκρίνεται στο πνεύμα που διακρίνει την Ένωσή μας, δηλαδή της διαρκούς και έντονης παρουσίας των υπηρετούντων στο ΔΕΕ δικαστών μας και της ανταλλαγής απόψεων με όσους εκλεκτούς διακονούν το ενωσιακό δίκαιο. Είναι ένα πείραμα που ελπίζουμε ότι θα έχει επιτυχία.

Ολοκληρώνω εδώ, σας ευχαριστώ θερμά για την ευάριθμη παρουσία σας, που αποτελεί για εμάς εντολή να εντείνουμε ακόμη περισσότερο τις προσπάθειες διάδοσης του ενωσιακού δικαίου, και παρακαλώ τον κ. Ηλιόπουλο να ασκήσει τα καθήκοντά του.